

Landstingsfullmäktige

Revisionsberättelse för Jämtlands läns landsting år 2009 Org. nr 232 100 - 0214

Vår granskning av landstingsverksamheten under år 2009 har omfattat Landstingsstyrelsen, Patientnämnden och fullmäktigeberedningarna för Folkhälsa, livsmiljö och kultur, Vård och rehabilitering samt Demokrati och länsutveckling. Vidare har vi granskat verksamheten inom den Gemensamma nämnden mellan Jämtlands läns landsting och länets kommuner avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter samt verksamheten inom den Gemensamma nämnden mellan landstinget och Strömsunds kommun avseende Närvård Frostviken.

Vi har även genom lekmannarevisorerna och de förtroendevalda revisorerna granskat verksamheten i företagen Landstingsbostäder i Jämtland AB, Länstrafiken i Jämtlands län AB, Norrtåg AB, ALMI Företagspartner Mitt AB och Stiftelsen Jamtli.

Styrelser, nämnder och beredningar har ansvaret för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt att det görs en återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna och beredningarna är tillräcklig samt om verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, landstingets revisionsreglemente och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogad förteckning. Utöver de skriftliga rapporterna har vi inhämtat underlag och information med hjälp av överläggningar med landstingsstyrelsen och hearings med företrädare för tjänstemannaledningen, verksamhetschefer m.fl.

Till vår berättelse bifogas också de granskningsrapporter som lekmannarevisorerna, enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen, har lämnat för de ovan nämnda aktiebolagen samt revisionsberättelser för dessa bolag, Stiftelsen Jamtli och kommunalförbundet Norrlands Musik och Dansteater.

Vi överlämnar till landstingsstyrelsen också en separat granskningsrapport över iakttagelser, synpunkter och förslag på åtgärder med anledning av granskningen av årsredovisningen för år 2009.

Patientnämnden

Revisionens inriktning och resultat

Vi har tagit del av nämndens redovisning av sin verksamhet för det gångna året. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Patientnämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter.

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Gemensamma nämnden avseende upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken.

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden.

För år 2009 har nämnden, trots ett underskott på 392 tkr, väsentligt förbättrat det ekonomiska resultatet jämfört med föregående år då nämndens underskott uppgick till 2 915 tkr. Revisorerna riktade då anmärkning mot nämnden för bristande kontroll över ekonomin.

Vi noterar att det även skett utveckling av verksamhetsberättelsen så att denna nu omfattar en sammanfattande redovisning av budgetutfall/resultat och kvalitet/måluppfyllelse.

Vi finner trots det förbättrade resultatet anledning att påpeka att nämnden behöver vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten skall kunna bedrivas inom tilldelad budget.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Gemensamma nämnden för Närvård i Frostviken beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Beredningen för Vård och rehabilitering

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Vård och rehabilitering beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Beredningen för Demokrati och länsutveckling

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Demokrati och länsutveckling beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Landstingsstyrelsen

Revisionens inriktning och resultat

I vår granskning av landstingets verksamhet år 2009 har vi liksom tidigare år lagt stort fokus vid om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv ur ett medborgar- och patientperspektiv.

Patient- och medborgarperspektivet har i första hand varit utgångspunkt för granskning av; Arbetsorganisation mm vid hälsocentraler i primärvården, Hjärt- stroke- och ambulanssjukvården, Hälso- och sjukvård till flyktingar, Operationsverksamheten vid Östersunds sjukhus, Patientsäkerhet – förebyggande arbete. De tre sist nämnda granskningarna startades i slutet av år 2008 och har slutförts i början på 2009. I slutet av 2009 påbörjades en granskning av Arbetsorganisation mm vid hälsocentralen inom primärvården samt en granskning av Läkararbetstider.

IT-säkerhet och logghantering, kontroll av jävsförhållanden har granskats med avseende på intern kontroll.

Räkenskapsrevisionen har, utöver bokslutsgranskning, bland annat omfattat en granskning av om den interna kontrollen m m är tillfredsställande i Landstingets löneadministration samt i Redovisning av ekonomin i tandvården.

Resultatet av våra granskningar finns att ta del av i de rapporter som vi löpande har lämnat och som finns förtecknade i bilaga.

Granskningen av om styrelsen har tillräcklig kontroll över landstingets verksamhet och ekonomi har liksom tidigare år utgjort en viktig del av granskningen för år 2009.

I vår granskning av styrelsens ledning och uppföljning av verksamheten under år 2009 gör vi följande iakttagelser och bedömningar.

Styrning och uppföljning av landstingets verksamhet och ekonomi

Utformningen av landstingets årsredovisning har för år 2009 utvecklats på ett positivt sätt och har nu en utformning som ger en god överblick över landstingets uppdrag och ekonomi.

Vi noterar att landstingsstyrelsen vidtagit en del förbättringsåtgärder för att förbättra tillgängligheten och kvaliteten i vården. Landstinget klarade vårdgarantin per november och fick därmed del av kömiljarden. Statistiken över vårdgarantin för december månad indikerar dock på en viss återgång vilket visar att landstingsstyrelsen behöver vidta ytterligare åtgärder för att även över tid klara vårdgarantin.

Vi ser positivt på att landstingsstyrelsen nu infört ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet såsom vi påtalat i flera av våra granskningar. Med införandet av ledningssystemet har styrelsen enligt vår mening tagit ett viktigt steg för att kunna ge en ökad kvalitet och säkerhet i vården genom ett systematiskt förbättringsarbete. Vi ser vidare positivt på de åtgärder som vidtagits för att förbättra tillgängligheten till hälsocentralerna genom införandet av nytt telefonsystemet VCC.

Landstingsstyrelsen har även gjort förbättringar i form av en plan för genomförandet av uppsiktsplikten. Vi anser dock att det behövs ytterligare åtgärder för att också tillförsäkra att landstingsstyrelsen får en för uppsikten adekvat information. Detta kan åstadkommas genom att redovisningarna i styrelsen görs utifrån i förväg utsända frågor.

I föregående års revisionsberättelse konstaterade vi bland annat att landstingsstyrelsen behövde vidta åtgärder för att förbättra kontrollen över verksamheten och för att åstadkomma balans mellan uppdrag och resurser, i första hand inom specialistvården. Vi noterar att budgetunderskottet för specialistsjukvården som år 2008 uppgick till 67,3 mkr för år 2009 ökat till 96,9 mkr trots omställningsarbetet och andra åtgärder.

Landstinget redovisar ett resultat på minus 26,7 mkr trots skattechöjning, omställningsarbete och andra åtgärder. Landstinget har dessutom under 2009 tillförts en del medel av engångskaraktär (slopade avgifter till avtalsförsäkringarna för 2009, engångsutbetalning från SKL, Kömiljarden) på totalt 45,1 mkr.

I vår bedömning av landstingets resultat per 2009-08-31 konstaterade vi att landstinget sänkt resultatkravet från + 95,8 mkr till + 12,0 mkr och att resultatkravet därmed låg väsentligt under de ekonomiska förutsättningar för att åstadkomma en ekonomi i balans som beslutats i landstingsplanen för 2009 – 2011. Vi bedömde därför att osäkerheten var stor när det gällde landstingets möjligheter att klara en ekonomi i balans till år 2011.

Av resultatet i årsredovisningen för år 2009 framgår att landstinget under den kommande planperioden står inför en svår ekonomisk situation som kräver stora kostnadssänkningar för att klara balanskravet. Senast år 2011 behöver landstinget återställa 2008 års underskott på 72,2 mkr och senast år 2012 ytterligare 28,2 mkr som avser underskottet år 2009, sammanlagt 100,4 mkr.

För att klara en god ekonomisk hushållning och därmed säkerställa finansieringen av verksamheten och samtidigt klara landstingets pensionsutbetalningar kommer det att behövas ett betydligt förbättrat resultat. Enligt landstingsplanen för 2010-2012 borde det budgeterade ekonomiska resultatet de senaste åren varit 3 procent av skatter och generella statsbidrag. Detta motsvarar ett överskott för åren 2007 – 2009 på sammanlagt 259 mkr.

Vi noterar att landstingsstyrelsen under 2009 vidtagit en del åtgärder i syfte att åstadkomma en ekonomi i balans då främst med åtgärderna enligt omställningsarbetet. Besparingen under 2009 blev emellertid något mindre än vad som beräknats för året. Hela nettobesparingen för omställningsarbetet skall enligt beslutad plan uppgå till 177 mkr. Med den för år 2009 uppnådda nettobesparingen på 63,2 mkr återstår att under år 2010 klara den resterande nettobesparingen på drygt 100 mkr.

Vi har i tidigare sammanhang uppmärksammat landstingsstyrelsen på den stora avvikelse som under flera år varit mellan budget och utfall för Riks- och regionsjukvården. I landstingsstyrelsens "Årsrapport uppföljning Riks- och Regionsjukvård" konstateras att kostnadsutvecklingen för nämnda vård (som i detta fall inte innefattar "vårdgarantin" och "fritt vårdval") under perioden 2004-2009 har varit 38 procent medan budgetuppräknningen varit 19 procent. Budget har under året helt saknats för ortopedins köp av vård inom "vårdgarantin" och "fritt vårdval". En mer

realistisk budget är enligt vår mening en viktig förutsättning för att förbättra landstingsstyrelsens kontroll över och möjligheter att kortsiktigt styra verksamheten och ekonomin.

Våra granskningar under år 2009 har bland annat visat att det finns behov av att utveckla målen för landstingets verksamhet. Målen bör vara realistiska, tydliga och möjliga att följa upp.

Den information vi inhämtat om landstingets borgensåtagande gentemot AB Transitio visar en komplexitet i upplägg mm som inte medger att någon fullständig bedömning kan göras av landstingets riskexponering. Vi konstaterar vidare att det i årsredovisningen upptagna beloppet för landstingets del i, det med övriga landsting solidariska, borgensåtagande inte överensstämmer med de uppgifter som lämnas i engagemangsuppgiften från AB Transitio. Vi anser att landstingets åtagande i AB Transitio bör klargöras avseende vidden av landstingets borgensåtagande. Landstinget bör via ägardirektiv för Länstrafiken styra upp möjligheterna att vidta åtgärder som kan påverka landstingets borgensåtagande gentemot AB Transitio. Landstinget bör, via länstrafiken, initiera utseende av lekmannarevisorer i AB Transitio för att tillgodose en insyn i bolaget.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att landstingsstyrelsen under 2009 och fram till idag har vidtagit flera viktiga åtgärder som syftar till att förbättra styrning och uppföljning och kontroll över landstingets verksamhet och ekonomi. Det behövs, enligt vår bedömning, fortfarande ytterligare åtgärder för att uppnå en tillfredsställande nivå i nyss nämnda avseende.

Resultatbedömning

Vi skall enligt kommunallagen, 9 kap 9a §, bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Av landstingsstyrelsens årsredovisning framgår att verksamhetsmålen och beslutade aktiviteter för år 2009 i vissa fall endast delvis uppnåtts alternativt att det saknas mätresultat. Det gäller mål inom området "God vård" och avser undvikbar slutenvård samt andelen nöjda patienter. Målen för medarbetarna har inte till fullo nåtts när det gäller att minska nyttjandet av inhyrd personal och att öka andelen heltidsanställda. Målet om att minska antalet arbetade timmar som gällt från år 2007 har liksom för tidigare år inte heller uppnåtts för år 2009.

Målet för kostnadsutvecklingen under år 2009 har uppnåtts. Däremot har landstingsstyrelsen inte uppnått en god ekonomisk hushållning avseende balanskravet vilket måste anses vara grundkravet. Överskottskrav som bör vara uppfyllda för att landstinget skall klara verksamheten och landstingets pensionsåtaganden har inte heller uppnåtts.

Det ekonomiska utfallet för år 2009 innebär att kostnaderna överstiger intäkterna. Det uppkomna negativa utfallet måste enligt kommunallagen regleras och det egna kapitalet återställas under de tre närmaste åren. I anslutning till vår granskning av landstingets pensionsåtagande har vi framhållit att målet för ekonomin måste ha en resultatnivå som svarar mot god ekonomisk hushållning. Det innebär att den årliga ökningen av landstingets pensionsåtagande samt den nyss nämnda regleringen skall rymmas inom en positiv förändring av det egna kapitalet.

Vår samlade bedömning är att de resultat som redovisas i årsredovisningen i många men inte i alla delar är förenliga med de mål som fullmäktige beslutat.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i landstingsstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2009.

Godkännande av årsredovisningen

Den av landstingsstyrelsen överlämnade årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Efter vår granskning av årsredovisningens redogörelse över landstingets ekonomiska ställning och resultat noterar vi att kortfristiga skulder uppbokats med för höga belopp enligt följande:

- 13,3 mkr utgörs av ett antal poster som ingår i den s.k. projektbankboken och som inte är villkorade med återbetalning om överskott uppstår. Medlen är därmed att betrakta som landstingets egna medel. Uppllysning om detta har lämnats i not 18 till balansräkningen.
- 2,9 mkr beror på ändrade redovisningsprinciper för redovisning av remitteringar inom ramen för vårdgarantin och fritt vårdval och avser beräknade kostnader för remisser som utfärdats under år 2009 men där merparten av operationerna genomfördes under år 2010.

Det redovisade ekonomiska resultatet borde således varit 16,2 mkr bättre än vad som redovisas i resultaträkningen för landstingets nämndförvaltning respektive den sammanställda redovisningen.

Årsredovisningen ger trots det nyss påpekade en i stort rättvisande bild av utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och landstingets ekonomiska ställning.

Med den av oss här lämnade upplysningen tillstyrker vi att årsredovisningen för år 2009 godkännes.

Jämtlands läns landstings revisorer

Mona Nyberg

Jöns Broström

Iuga-Lis Bromée Sjöberg

Gusten Rolandsson

Mats El Kott

Gustaf Onilsgård

Eva Simonsson

Till revisionsberättelsen bifogas en förteckning över de sakkunnigas rapporter, skrivelser etc. samt revisionsberättelser och lekmanarevisorernas granskningsrapporter för landstingets bolag, stiftelsen mm.